

[Startpagina](#) > ... > [Gerechtelijke Stappen](#) > [Rechtsbijstand](#) > France

Rechtsbijstand

 Frankrijk

Inhoud aangereikt door

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

In Frankrijk wordt de verstrekking van kosteloze juridische hulp rechtsbijstand (*aide juridictionnelle*) genoemd.

1 Wat zijn de proceskosten en wie moet ze normaliter betalen?

De kosten van een procedure kunnen variëren, afhankelijk van de aard en complexiteit van de zaak, de procedure en de rechtbank die bevoegd is om in de zaak uitspraak te doen.

Er zijn drie categorieën kosten:

- Honoraria van advocaten, waarvoor geen vaste tarieven gelden en die daarom tussen advocaten en cliënten kunnen worden overeengekomen; in principe worden deze betaald door cliënten, tenzij zij in aanmerking komen voor rechtsbijstand.
- Kosten, uitdrukkelijk gespecificeerd in artikel 695 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering (*Code de procédure civile*); het gaat hierbij met name om:
 - a. emolumenten voor vertegenwoordiging door advocaten of bepaalde ambtenaren (*officiers publics* of *officiers ministériels*); emolumenten zijn niet hetzelfde als het honorarium;
 - b. proceskosten die aan gerechtsdeurwaarders moeten worden betaald;
 - c. kosten van deskundigenverslagen en -onderzoek;
 - d. eventuele vergoedingen voor getuigen, op basis van een vergoedingentabel;
 - e. zittingsvergoeding van de vertegenwoordiger;
 - f. onkosten: kosten in verband met de vaste vergoedingen die ten behoeve van de procedure door beroepsbeoefenaren zijn voorgeschoten.

De verliezende partij betaalt de kosten. Dit beginsel is vastgelegd in artikel 696 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering. De rechter kan, bij een met redenen omklede beslissing, een andere partij echter bevelen alle of een deel van de kosten te betalen; in het laatste geval beslist de rechter hoe de kosten worden verdeeld.

• Andere kosten die de procespartijen in de rechtbank maken, worden in principe door die partijen zelf gedragen tenzij de rechter anders beslist. De rechter kan deze bevoegdheid zowel in strafzaken als in burgerlijke zaken uitoefenen en houdt hierbij terdege rekening met billijkheid of de economische situatie van de veroordeelde partij. Rechters kunnen ook ambtshalve beslissen dat een dergelijk bevel niet nodig is.

In strafzaken betaalt de staat de gerechtskosten. De veroordeelde moet een vast tarief betalen voor de procedure, waarbij het bedrag afhangt van het strafbare feit.

2 Wat is precies rechtsbijstand?

Rechtsbijstand valt onder het wettelijke en regelgevende kader voor juridische ondersteuning zoals bepaald in wet nr. 91-647 van 10 juli 1991 betreffende de juridische ondersteuning en het uitvoeringsbesluit daarvan, besluit nr. 2020-1717 van 28 december 2020. Dit kader is erop gericht om te voldoen aan de eisen van de nationale en internationale wetgeving inzake gelijke toegang tot de rechter en het recht op een eerlijk proces.

De juridische ondersteuning bestrijkt:

- rechtsbijstand: volledige of gedeeltelijke betaling door de staat van de kosten voor een procedure in de behandelende rechtbank of bij het hof van beroep, en van de proceskosten betreffende de uitvoering van beslissingen, schikkingen vóór aanvang van de procedure, of echtscheidingen met wederzijdse instemming buiten de rechter om;
- bijstand voor het inschakelen van een advocaat in niet voor een rechtbank gevoerde strafprocedures, zoals hulp bij politiehechtenis, bij mogelijke alternatieven voor vervolging (schikking, bemiddeling enz.), of hulp voor gedetineerden voor een tuchtcommissie in de penitentiaire inrichting;
- hulp bij het verkrijgen van toegang tot het recht (informatie, advies, gratis juridische hulp enz.).

Door middel van rechtsbijstand en bijstand voor het inschakelen van een advocaat in buitengerechtelijke procedures kan de staat de honoraria en onkosten van advocaten, emolumenten voor bepaalde ambtenaren (gerechtsdeurwaarders, notarissen enz.) en gerechtskosten dekken. Het doel is ervoor te zorgen dat personen niet worden belet hun rechten te verdedigen door een gebrek aan financiële middelen.

Rechtsbijstand kan de kosten volledig, gedeeltelijk of geheel niet dekken. Kosten die gedekt worden door een rechtsbijstandsverzekering of een andere vorm van bescherming, vallen er niet onder. Het bedrag van de kosten die op die manier worden gedekt, wordt in mindering gebracht op de bedragen die de staat in het kader van de rechtsbijstand voorschiet.

3 Wat zijn de vereisten voor de verlening van rechtsbijstand?

Rechtsbijstand wordt verleend door het rechtsbijstandsbureau (*bureau de l'aide juridictionnelle*) van de betrokken gewone rechtbank (*tribunal judiciaire*), op basis van verschillende criteria inzake financiële middelen, nationaliteit, woonplaats en ontvankelijkheid.

De bijstand kan ook automatisch worden toegekend in het kader van bepaalde procedures en in specifieke gevallen, zonder dat er andere bijkomende formaliteiten moeten worden vervuld dan die welke in de eigenlijke procedure worden opgelegd.

- Financiële criteria:

U kunt rechtsbijstand krijgen wanneer de bevoegde autoriteiten vaststellen dat u over onvoldoende middelen beschikt om uw rechten voor de rechter te kunnen verdedigen. Om te bepalen of dat het geval is, worden verschillende plafonds in aanmerking genomen:

- inkomensplafonds;
- plafonds voor roerende en financiële activa;
- plafonds met betrekking tot eigendomsactiva.

Er wordt echter op gewezen dat de plafonds afhankelijk zijn van de samenstelling van het fiscale huishouden. Wanneer de twee partijen in de procedure waarvoor een rechtsbijstandsverzoek is ingediend, afkomstig zijn uit hetzelfde fiscale huishouden, worden hun middelen afzonderlijk onderzocht.

Deze plafonds worden sinds 2021 jaarlijks aangepast aan de ontwikkeling van de consumentenprijzen, exclusief tabak. De aanpassing wordt vastgelegd in een jaarlijkse circulaire, die wordt gepubliceerd in het staatsblad van de Franse Republiek.

De rechtsbijstandsbureaus behandelen de verzoeken derhalve als volgt:

- De belangrijkste indicator die wordt gebruikt om de controleren of aan het inkomensplafond is voldaan, is het fiscaal referentie-inkomen (RFR). Het fiscaal referentie-inkomen is de som van de verschillende soorten inkomens die jaarlijks in het fiscale huishouden terechtkomen, zoals berekend door de belastingdienst. Het is te vinden op het voorblad van de belastingaanslag. Het plafond verandert afhankelijk van de samenstelling van het fiscale huishouden.
- Als er geen fiscaal referentie-inkomen beschikbaar is, wordt de indicator van het belastbare inkomen gebruikt.
- De plafonds voor roerende en financiële activa (voornamelijk spaartegoeden) zijn vastgelegd in een regeling. Indien de verzoeker activa met een waarde nul (0 EUR) aangeeft, zijn er geen bewijsstukken nodig.
- Van de plafonds voor eigendomsactiva worden de activa die niet kunnen worden verkocht of verpand zonder dat dit ernstige gevolgen voor de betrokken personen heeft, uitgesloten. Dit geldt met name voor de hoofdverblijfplaats en voor goederen die voor beroepsdoeleinden worden gebruikt.

Om te weten of u in aanmerking komt voor rechtsbijstand, kunt u de website "service-public.fr" raadplegen. De website heeft een onlinetool waarmee u aan de hand van een simulatie kunt controleren of u in aanmerking komt voor rechtsbijstand door uw bronnen van inkomsten in te voeren: <https://www.aidejuridictionnelle.justice.fr/simulateur>. Er wordt op gewezen dat deze tool indicatief is, die de beslissing van de bevoegde autoriteiten niet kan voorspellen en in geen geval de procedure voor het verzoeken om rechtsbijstand vervangt.

Aan slachtoffers van een ernstig misdrijf (aanval met de bedoeling iemands leven in gevaar te brengen of lichamelijk letsel toe te brengen) en hun begunstigden wordt evenwel zonder enig onderzoek naar de inkomenscriteria rechtsbijstand toegekend.

Bovendien waarborgt artikel 19-1 van de wet van 10 juli 1991 de vergoeding van een advocaat die ambtshalve wordt toegewezen of aangesteld voor een beperkt aantal specifieke procedures, en wordt vooraf niet onderzocht of de begunstigde in aanmerking komt voor rechtsbijstand. Of een begunstigde in aanmerking komt, wordt achteraf geverifieerd, wat kan leiden tot terugvordering van de door de staat gedekte bedragen indien de begunstigde niet in aanmerking komt.

- Nationaliteitscriterium:

Rechtsbijstand kan worden toegekend aan personen met de Franse nationaliteit, onderdanen van een lidstaat van de Europese Unie (met uitzondering van Denemarken) en buitenlandse onderdanen die hun gewone en regelmatige verblijfplaats in Frankrijk hebben. Deze bijstand kan voor een zaak in een Franse rechtbank ook worden toegekend aan buitenlanders die niet in Frankrijk wonen, maar wel onderdaan zijn van een staat die een internationale of bilaterale overeenkomst met Frankrijk heeft volgens welke zijn onderdanen voor rechtsbijstand in aanmerking komen.

Meer specifiek geldt over het algemeen dat de persoon zijn of haar gewone en regelmatige verblijfplaats in Frankrijk moet hebben. Buitenlanders ontvangen echter ook rechtsbijstand zonder inachtneming van het woonplaatscriterium, als zij minderjarig, bijgestane getuigen, onderwerp van onderzoek, aangeklaagd, beschuldigd of veroordeeld zijn of schadeloosstelling vorderen in een strafproces, als er ten gunste van hen een beschermingsbevel is afgegeven krachtens artikel 515-9 van het burgerlijk wetboek (*Code civil*), als zij onderwerp zijn van een procedure waarin zij zijn opgeroepen na vooraf schuld te hebben erkend, of als zij onderwerp zijn van een procedure betreffende de voorwaarden van de regelgeving inzake binnenkomst en verblijf van buitenlandse onderdanen in Frankrijk en die van het asielrecht in Frankrijk.

- Ontvankelijkheidscriterium:

Er wordt rechtsbijstand toegekend aan personen wier geding niet kennelijk niet-ontvankelijk of ongegrond lijkt. Deze voorwaarde geldt naar haar aard alleen voor rechtsbijstand en niet voor bijstand door een advocaat in buitengerechtelijke procedures. Verjaarde rechtsvorderingen of verzoeken om op te treden als civiele partij die zijn gebaseerd op feiten die geen strafbaar feit vormen, worden dus als kennelijk niet-ontvankelijk beschouwd.

Dit criterium is niet van toepassing op verweerders in het geding, personen met civielrechtelijke aansprakelijkheid, bijgestane getuigen of aangeklaagde, beschuldigde of veroordeelde personen.

Verzoekers ontvangen geen rechtsbijstand voor beroep als er geen redelijke gronden voor beroep kunnen

worden vastgesteld.

Specifieke situaties:

Er wordt zonder enig onderzoek naar de voorwaarden om ervoor in aanmerking te komen rechtsbijstand toegekend als de verzoeker die bijstand al heeft ontvangen voor zijn of haar zaak en de tegenpartij beroep tegen de beslissing daaromtrent heeft ingesteld (in dit geval wordt de rechtsbijstand geacht te zijn "aangehouden").

Ook personen die niet aan die voorwaarden voldoen (op grond van hun middelen of nationaliteit), kunnen bij wijze van uitzondering in aanmerking komen voor rechtsbijstand, als hun zaak bijzondere ondersteuning verdient gezien het onderwerp van het geschil of de voorzienbare kosten van de procedure (artikelen 3 en 6 van de wet van 10 juli 1991 betreffende juridische ondersteuning). Dit geldt ook voor slachtoffers van een aanval met de bedoeling iemands leven in gevaar te brengen of lichamelijk letsel toe te brengen, om hen in staat te stellen als civiele partij op te treden, en tevens voor personen die hen ten laste komen.

Voorts wordt voor een aantal procedures automatisch rechtsbijstand verleend. Dat is het geval voor:

- beroepen tegen individuele besluiten genomen krachtens boek I en titels I tot en met III van boek II van het wetboek inzake militaire invaliditeitspensioenen en oorlogsslachtoffers;
- minderjarigen die worden gehoord door de rechter als bedoeld in artikel 388-1 van het burgerlijk wetboek;
- procedures voor het nationaal Hof voor asielrecht, tenzij het geding kennelijk niet-ontvankelijk is;
- gedetineerden:
 - tegen wie een tuchtprocedure loopt in verband met hun opsluiting;
 - op wie een isolatiemaatregel van toepassing is (automatische isolatie, verlenging of opheffing van het isolement indien de gedetineerde daarom had verzocht);
 - voor de commissie voor de uitvoering van vonnissen overeenkomstig artikel 720 van het wetboek van strafvordering;
- personen die zich in een sociaal-medisch detentiecentrum (*centre socio-médico-judiciaire de sûreté*) bevinden met betrekking tot beslissingen die tegen hen zijn genomen om de goede werking van het centrum te waarborgen.

4 Kan rechtsbijstand worden verleend voor alle soorten procedures?

Rechtsbijstand wordt toegekend aan eisers en verweerders in niet-contentieuze of contentieuze procedures bij elke rechtbank en voor het horen van minderjarigen.

De bijstand kan voor de gehele of een deel van de procedure worden toegekend en met als doel vóór aanvang van de procedure tot een schikking te komen.

Rechtsbijstand kan ook worden toegekend om te zorgen voor de uitvoering van een gerechtelijke beslissing of een andere executoriale titel, ook die uit andere EU-lidstaten met uitzondering van Denemarken.

5 Bestaat er een specifieke procedure voor spoedeisende gevallen?

Voorlopige toegang tot rechtsbijstand kan worden toegekend in een noodsituatie, bijvoorbeeld wanneer de procedure de basale levensomstandigheden van de betrokkene in gevaar brengt, of als er sprake is van handhaving waarbij beslag wordt gelegd op goederen of de betrokkene uit zijn of haar woning wordt gezet.

Een rechter van de rechtbank waar de zaak aanhangig is gemaakt, beslist over deze voorlopige toegang tot rechtsbijstand na een informeel verzoek van de betrokkene, of ambtshalve wanneer de betrokkene een verzoek om rechtsbijstand heeft ingediend waarover nog geen beslissing is genomen.

De voorlopige toegang tot rechtsbijstand wordt automatisch verleend, dat wil zeggen zonder andere juridische formaliteiten dan die welke vereist zijn voor de eigenlijke procedure, wanneer de procedure betrekking heeft op de uitvaardiging van een beschermingsbevel, een mechanisme voor de bescherming van slachtoffers van

huiselijk geweld.

Er bestaat ook een rechtsbijstandsregeling die van toepassing is op elf procedures:

- gerechtelijke procedures voor de opheffing en controle van maatregelen inzake psychiatrische zorg;
- bijstand aan een persoon die de uitvoering van een beschermingsbevel aanvraagt of aanvecht, zoals bepaald in artikel 515-9 van het burgerlijk wetboek;
- onmiddellijk proces;
- uitgesteld proces;
- verschijnen voor een rechter-commissaris;
- zitting voor de behandeling van het stellen in of aanhouden van voorlopige hechtenis;
- bijstand van een minderjarige in het kader van een procedure inzake kindbescherming, een procedure voor de jeugdrechter in strafzaken of de jeugdrechtbank, een vrijwillig verhoor zonder hechtenis, een vooronderzoek of een onderzoek;
- bijstand van een beklaagde voor het hof van assisen (strafrechtbank van eerste aanleg die de ernstigste misdrijven behandelt), de departementale strafrechtbank, het hof van assisen voor minderjarigen of de jeugdrechtbank in strafzaken;
- procedures voor de rechter voor hechtenis en vrijlating (*juge des libertés et de la détention*) met betrekking tot de binnenkomst en het verblijf van buitenlandse onderdanen;
- procedures voor de administratieve rechtbank betreffende de verwijdering van buitenlandse onderdanen aan wie een vrijheidsbeperkende maatregel is opgelegd;
- buitengerechtelijke procedures zoals bedoeld in de punten 2° tot en met 4° van artikel 11-2 van de wet van 1991.

Op grond van deze regeling kan uw advocaat de betaling van zijn vergoeding bij de staat aanvragen. De staat zal de kosten voor u voorschieten. Uw recht op rechtsbijstand zal dus worden onderzocht na afloop van de procedure in kwestie. Als blijkt dat u niet in aanmerking komt, moet u de kosten terugbetalen aan de staat.

6 Waar kan ik een verzoekformulier voor rechtsbijstand verkrijgen?

U kunt het aanvraagformulier voor rechtsbijstand downloaden en afdrukken door de volgende link in uw browser te plakken: <https://www.justice.fr/formulaire/demande-aide-juridictionnelle>.

Het is ook mogelijk om rechtstreeks vanaf de website <https://www.aidejuridictionnelle.justice.fr/> een verzoek om rechtsbijstand online in te dienen als uw verzoek betrekking heeft op lopende of toekomstige procedures voor een rechtbank.

De rechtsbijstand kan worden aangevraagd vóór het indienen van het verzoekschrift of tijdens de procedure.

U kunt de rechtsbijstand ook aanvragen na afloop van de procedure. Dit kunt u bijvoorbeeld doen voor de uitvoering van het vonnis van de rechtbank.

Aanvraagformulieren voor rechtsbijstand zijn verkrijgbaar bij de gewone rechtbank van uw woonplaats of van de plaats waar de zaak wordt behandeld, evenals bij het dichtstbijzijnde *Point Justice* (juridisch informatiepunt), *Maison de la Justice et du Droit* (huis van justitie en recht), *Point d'Accès au Droit* (juridische informatiebalies), en *Relais d'Accès au Droit* (centrum voor rechtstoegang). U vindt de adressen op de volgende pagina: <http://www.annuaires.justice.gouv.fr/lieux-daccès-aux-droits-10111/>.

Als u de Franse nationaliteit hebt maar in het buitenland woont, kunt u het formulier ook verkrijgen bij een consulaat of bij het:

Département de l'entraide, du droit international privé et européen (DEDIPE — Dienst voor wederzijdse bijstand, internationaal privaatrecht en Europees recht)

Ministère de la Justice, Direction des affaires civiles et du sceau,

13 place Vendôme, 75042 Parijs Cedex 01.

Als u een buitenlander bent die niet in Frankrijk woont, kunt u het rechtsbijstandsformulier opvragen bij de

centrale autoriteit die door uw land is aangewezen om internationale rechtsbijstandsverzoeken te verzenden. De meeste landen hebben deze taak toegewezen aan hun Ministerie van Justitie. Frankrijk heeft de bovenstaande afdeling van het Ministerie van Justitie, het Bureau voor Unierecht, internationaal privaatrecht en wederzijdse rechtshulp in burgerlijke zaken (*Bureau du droit de l'Union, du droit international privé et de l'entraide civile*) aangewezen als verantwoordelijke dienst voor het ontvangen en verzenden van verzoeken in burgerlijke, administratieve en handelszaken van inwoners van lidstaten van de Raad van Europa die partij zijn bij de Europese Overeenkomst inzake het doorzenden van verzoeken om rechtsbijstand van 27 januari 1977.

Als u onderdaan bent van een EU-lidstaat, met uitzondering van Denemarken, en woonachtig bent in Frankrijk of uw zaak aanhangig is bij een Franse rechtbank, komt u mogelijk in aanmerking voor grensoverschrijdende rechtsbijstand in burgerlijke en handelszaken overeenkomstig Richtlijn 2003/8/EG van de Raad van 27 januari 2003. Het bureau dat in Frankrijk verantwoordelijk is voor de verwerking van deze verzoeken is het rechtsbijstandsbureau:

Bureau de l'aide juridictionnelle

Service de l'accès au droit et à la justice et de l'aide aux victimes (SADJAV) (dienst toegang tot het recht en slachtofferhulp, SADJAV)

Ministère de la Justice

13 place Vendôme 75042 Parijs Cedex 01.

Indien uw verzoek onder een administratieve rechtbank of een administratief hof van beroep valt, kunt u uw verzoek om rechtsbijstand niet online invullen, maar moet u het CERFA-formulier gebruiken (CERFA is de instantie die verantwoordelijk is voor registratie en herziening van officiële formulieren voor verschillende doeleinden in Frankrijk).

7 Welke documenten moet ik bij mijn verzoek om rechtsbijstand voegen?

Het aanvraagformulier voor rechtsbijstand moet vergezeld gaan van de nodige bewijsstukken (belastingaanslag, bewijs van gezinssituatie of nationaliteit enz.).

U vindt de lijst van de te verstrekken documenten op de website [service-public.fr](https://www.service-public.fr) en in het besluit van 30 december 2020 betreffende de inhoud van het aanvraagformulier voor rechtsbijstand en de lijst van bewijsstukken.

Aan de hand van de bewijsstukken kunt u aantonen dat uw situatie recht geeft op rechtsbijstand, met name wat betreft:

- uw financiële middelen en die van de personen die deel uitmaken van uw huishouden;
- het onderwerp van uw verzoek.

8 Waar moet ik mijn verzoek om rechtsbijstand indienen?

U kunt uw verzoek indienen bij of richten aan het rechtsbijstandsbureau in uw woonplaats of bij het bureau van het district waarin de rechtbank die uw zaak behandelt, is gevestigd.

Er is één rechtsbijstandsbureau in elke gewone rechtbank (voorheen de regionale rechtbank (*tribunal de grande instance*)), dat rechtsbijstandsverzoeken behandelt voor zaken die in die rechtbank of in de rechtbanken die onder haar bevoegdheid vallen, worden behandeld: gewone rechtbank (*tribunal judiciaire*), administratieve rechtbank (*tribunal administratif*), arbeidsgerecht (*conseil de prud'hommes*), hof van beroep (*cour d'appel*) en administratief hof van beroep (*cour administrative d'appel*).

Als uitzondering op deze regel is er ook een bureau gevestigd in de volgende gerechten:

- het Hof van Cassatie (*Cour de cassation*), de hoogste algemene rechter;
- de Raad van State (*Conseil d'état*), de hoogste bestuursrechter;
- het nationaal Hof voor asielrecht (*Cour nationale du droit d'asile*).

U kunt ook online rechtsbijstand aanvragen op het volgende adres: <https://www.aidejuridictionnelle.justice.fr/>.

9 Hoe kom ik te weten of ik al dan niet in aanmerking kom voor rechtsbijstand?

U ontvangt een kennisgeving van de toekenningsbeslissing van het rechtsbijstandsbureau op uw woonadres.

Om een schatting te maken van uw mogelijke rechten op rechtsbijstand, is er een online simulator beschikbaar op: <https://www.justice.fr/simulateurs/aide-juridictionnelle>.

Aan de hand van deze simulatie krijgt u een idee of u al dan niet in aanmerking komt voor rechtsbijstand. De simulatie is echter geen vervanging voor een regulier onderzoek van uw verzoek en kan dus niet voorspellen welke beslissing zal worden genomen door het rechtsbijstandsbureau.

10 Wat moet ik doen als ik in aanmerking kom voor rechtsbijstand?

U moet contact opnemen met uw advocaat (of juridische functionaris, zoals een gerechtsdeurwaarder, deskundige of notaris enz.) of de persoon die u is toegewezen, om uw zaak aan hem/haar uit te leggen, en deze persoon alle informatie en documenten verstrekken die hij/zij nodig heeft om zijn/haar werk te kunnen doen.

Wanneer u gedeeltelijke rechtsbijstand ontvangt, moet u met deze persoon overeenstemming bereiken wat betreft het resterende deel van de vergoeding. Dit bedrag moet worden vermeld in de overeenkomst die u moet ondertekenen.

11 Wie kiest mijn advocaat als ik in aanmerking kom voor rechtsbijstand?

Iedereen kan zelf een advocaat kiezen.

Als u zich laat bijstaan door uw eigen advocaat, moet u zijn/haar naam aangeven in het aanvraagformulier voor rechtsbijstand.

Als u zelf echter geen advocaat hebt, wordt er een toegewezen door de deken van de orde van advocaten bij de gewone rechtbank (voorheen de regionale rechtbank) of door de president van de rechtbank die de zaak behandelt.

12 Als ik in aanmerking kom voor rechtsbijstand, worden dan al mijn proceskosten betaald?

Volledige rechtsbijstand dekt alle gerechtskosten, met inbegrip van de vergoeding van juridische functionarissen (advocaten, gerechtsdeurwaarders, deskundigen, notarissen enz.), die hen rechtstreeks wordt uitbetaald. Die betaling wordt berekend op basis van een tabel of tarief, afhankelijk van het soort procedure.

Het kan ook zijn dat u gedeeltelijke rechtsbijstand krijgt, die tussen 25 % en 55 % van de kosten van de procedure dekt.

13 Wie betaalt de overige kosten als ik slechts recht heb op beperkte rechtsbijstand?

Als u gedeeltelijke rechtsbijstand krijgt toegewezen, bent u nog steeds aansprakelijk voor het resterende deel van het niet-vaste honorarium, die u overeenkomt met uw advocaat onder toezicht van de deken van de orde van advocaten; tot deze laatste kunt u zich ook wenden als u het niet eens kunt worden.

Net als bij volledige rechtsbijstand is de ontvanger van gedeeltelijke rechtsbijstand vrijgesteld van de verplichting om de gerechtskosten voor te schieten of in bewaring te geven.

14 Omvat rechtsbijstand ook de kosten van beroepsprocedures?

- Als u degene bent die beroep instelt, moet u een nieuw verzoek indienen dat zal worden getoetst aan de wettelijk bepaalde criteria om voor die bijstand in aanmerking te komen.
- Is het echter de tegenpartij die beroep instelt, dan wordt de rechtsbijstand die aan u is toegekend, gehandhaafd. Wel moet u hiervoor nog uitdrukkelijk een verzoek indienen bij het rechtsbijstandsbureau van de gewone rechtbank in uw woonplaats of in het district waar het hof van beroep is gevestigd. Dit nieuwe verzoek zal niet leiden tot een nieuw onderzoek van de bewijsstukken of van uw middelen in het bijzonder.
- Als u voor eerdere procedures rechtsbijstand hebt ontvangen en u beroep wilt instellen, zijn de eerdere beslissingen inzake de toegang tot rechtsbijstand niet langer geldig. U moet een verzoek indienen bij het rechtsbijstandsbureau van het Hof van Cassatie, dat de ontvankelijkheid van het voorgenomen beroep en de omvang van uw middelen beoordeelt. Bij beroepen kan rechtsbijstand worden geweigerd als er geen redelijke gronden voor beroep kunnen worden vastgesteld.

15 Als ik in aanmerking kom voor rechtsbijstand, kan die dan worden ingetrokken in de loop van het proces (of zelfs na het proces)?

Het recht op rechtsbijstand kan in de volgende gevallen tijdens of na afloop van de procedure volledig of gedeeltelijk worden ingetrokken (artikel 50 van de wet van 1991 en de artikelen 65 tot en met 68 van besluit nr. 2020-1717 van 28 december 2020 betreffende de juridische ondersteuning):

- als de bijstand werd verkregen op basis van valse verklaringen of onjuiste documenten;
- in procedures waar sprake is van rechtsmisbruik of die vertragend zijn bevonden en kennelijk niet-ontvankelijk;
- wanneer de waarde van de roerende en onroerende activa van de ontvanger van de bijstand aanzienlijk toeneemt tijdens de procedure;
- wanneer de definitieve beslissing vermogensbestanddelen heeft opgeleverd waardoor de plafonds om voor rechtsbijstand in aanmerking te komen, worden overschreden;
- als uit de levenswijze van de ontvanger van de rechtsbijstand of de bijstand voor het inschakelen van een advocaat duidelijk blijkt dat die niet strookt met het bedrag van de jaarlijkse middelen waarvan wordt uitgegaan om te bepalen of de ontvanger voor rechtsbijstand in aanmerking komt.

De beslissingen tot intrekking van de rechtsbijstand houden voor de ontvanger de verplichting in om de door de staat betaalde bijdrage terug te betalen. In dit geval zullen de autoriteiten van de staat een invorderingsopdracht tegen u uitvaardigen, waarin wordt aangegeven hoe u de door de staat voorgeschoten gerechtskosten moet terugbetalen.

16 Kan ik een weigering om rechtsbijstand te verlenen, aanvechten?

U kunt beroep instellen tegen de beslissing tot weigering van het toekennen van rechtsbijstand.

Dit kunt u zelf doen of via een advocaat.

Het beroep kan worden ingesteld tegen een beslissing waarin de rechtsbijstand sowieso wordt geweigerd, of tegen een beslissing tot toekenning van gedeeltelijke rechtsbijstand terwijl u om volledige rechtsbijstand had verzocht.

Het beroep moet binnen 15 dagen na *betekening of kennisgeving* van de beslissing worden ingesteld.

U moet in het beroepschrift aangeven waarom u de beslissing betwist. Voorbeeld: een foutief aantal personen in uw huishouden of een foutief bedrag van uw middelen.

Het beroepschrift moet per aangetekend schrijven met ontvangstbevestiging worden verzonden naar het rechtsbijstandsbureau dat de beslissing heeft gegeven.

U moet een afschrift van de betwiste beslissing bijvoegen.

De autoriteit die de beslissing heeft gegeven, zal uw verzoek doorsturen naar de instantie die het beroep behandelt. Welke instantie dat is, hangt af van de rechtbank die de zaak waarvoor u om rechtsbijstand hebt verzocht, behandelt.

Voor de behandeling van het beroep bevoegde instantie naargelang van de rechtbank

Rechtbank	Behandelende instantie
Algemeen	1e president van het hof van beroep waaronder de met de zaak belaste rechtbank valt, of van het hof van beroep dat de zaak behandelt
Nationaal Hof voor asielrecht	President van het nationaal Hof voor asielrecht
Administratieve rechtbank	President van het administratief hof van beroep waaronder de rechtbank valt
Administratief hof van beroep	President van het administratief hof van beroep dat de zaak behandelt
Raad van State	President van de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State
Hof van Cassatie	1e president van het Hof van Cassatie President van het Gerecht voor jurisdictieconflicten (<i>Tribunal des conflits</i> , college bestaande uit leden van het Hof van Cassatie en de Raad van State dat uitspraak doet in bevoegdheidsgeschillen tussen algemene en administratieve Gerecht voor jurisdictieconflicten rechtbanken)

Nadat uw beroep is onderzocht, wordt de beslissing over het beroep u per post [betekend](#).

Deze tweede beslissing is definitief; u kunt deze niet betwisten.

Noot:

- Door een advocaat bij de president van het administratief hof van beroep of de president van de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State ingesteld beroep moet via de teledienst [Télérecours](#) worden verzonden.
- Rechtsbijstand kan met terugwerkende kracht worden toegekend als een partij een vordering heeft ingesteld en in het gelijk werd gesteld en de bijstand werd geweigerd omdat deze vordering geen redelijke kans van slagen had.

17 Heeft het verzoek om rechtsbijstand tot gevolg dat de verjaringstermijn wordt geschorst?

Krachtens de artikelen 43 en 44 van besluit nr. 2020-1717 van 28 december 2020 heeft een verzoek om rechtsbijstand een stuitende werking op de termijn waarbinnen de procedure of het beroep waarvoor rechtsbijstand wordt aangevraagd, kan worden ingeleid, mits het verzoek om rechtsbijstand binnen dezelfde termijn wordt ingediend. Bijgevolg begint deze termijn opnieuw te lopen nadat het bureau voor rechtsbijstand definitief over het verzoek heeft beslist. Hetzelfde geldt voor de verjaringstermijn.

Er geldt een uitzondering voor het rechtsbijstandsbureau van het nationaal Hof voor asielrecht. Het verzoek om rechtsbijstand heeft tot gevolg dat de termijn van een maand wordt opgeschort, die opnieuw begint te lopen na kennisgeving van de beslissing tot toekenning van de rechtsbijstand (artikel 9-4 van de wet van 10 juli 1991).

Laatste update: 07/08/2025

De verschillende taalversies van deze pagina worden bijgehouden door de betrokken EJM-contactpunten. De informatie wordt vertaald door de diensten van de Europese Commissie. Eventuele aanpassingen zijn daarom mogelijk nog niet verwerkt in de vertalingen. Het EJM en de Commissie aanvaarden geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor informatie of gegevens in dit document of waarnaar in dit document wordt verwezen. Zie de juridische mededeling voor auteursrechtelijke bepalingen van de lidstaat die verantwoordelijk is voor deze pagina.